

Totalberedskapsmeldingen– FFA høringsinnspill sendt 7.2.25

Tittel: Styrket totalberedskap forutsetter forskningsprioriteringer som følger beredskapsutfordringene

Økt totalberedskap krever forsterket forskning og økt bruk av uavhengige sivile forskningsmiljø for å bygge relevant forskning, teknologi og innovasjon

Forskningsinstituttene Fellesarena organiserer de 33 uavhengige forskningsinstituttene som fyller kriteriene for grunnfinansiering fra Forskningsrådet, til sammen 7500 årsverk og 11,5 mrd kr i årlig omsetning, derav 1,4 mrd kr fra utlandet.

Vi takker for muligheten til å gi innspill til Meld. St. 91 (2024-2025) *Totalberedskapsmeldingen*.

Totalberedskapsmeldingen peker tydelig på Norges hovedutfordringer. Vi støtter strategiene om å utnytte samfunnets samlede ressurser bedre i forebygging og krisehåndtering, herunder involvere næringsliv og frivillige i beredskapsarbeid og sikre tettere forsknings- og innovasjonssamarbeid mellom sivile sektorer og forsvarssektoren.

Forskning og kunnskapsberedskap er avgjørende for å møte akutte og langsiktige kriser. Uavhengige forskningsinstitutter finnes over hele landet og er drevet av å møte samfunnsutfordringer, også beredskapsutfordringer som meldingen peker på. Forskningen omfatter bl.a. samfunnskritisk infrastruktur, klimasårbarhet, atomberedskap, forsvarsindustriell teknologi, matproduksjon, cybersikkerhet, terrorvirksomhet osv. Det gjelder bl.a. forskningsinstituttene SINTEF, NORCE, IFE, NORSAR, Norsk Regnesentral, NIBIO, NOFIMA, PRIO, NUPI og mange flere. Felles er at de arbeider med forskningstema som svarer på samfunnets behov og kan snu seg raskt når behov oppstår. Vi mener derfor det er viktig når regjeringen ønsker å stimulere forskning, innovasjon og teknologisk utvikling som kan bygge en sterkere cybersikkerhetsindustri i Norge og slik styrke digital sikkerhet. Vi er på den andre siden kritiske til at meldingen ikke synliggjør forskning som en sentral del av løsningen på andre beredskapsområder. Det trengs en langt mer konkret og målrettet forskningssatsing enn det som skisseres i meldingen. Vi har store forventninger til at den kommende stortingsmeldingen om forskningssystemet vil inneholde tydelige mål og virkemidler, blant annet når det gjelder å øke bevilgningene til relevant forskning gjennom Forskningsrådet og til å styrke samarbeidet mellom næringsliv, offentlige myndigheter og forskningsmiljøer. Uten forskning, teknologiutvikling og innovasjon vil ikke Norge greie å styrke beredskapen, som feks forsyningssikkerhete, herunder matsikkerheten eller hendelser forårsaket av klimaendringer. Økt totalberedskap krever forsterket forskning og økt bruk av uavhengige sivile forskningsmiljø om relevant forskning, teknologiutvikling og innovasjon.

Vi foreslår at:

- Totalberedskapsmeldingen følges opp med en forskningsstrategi frem til 2030 som knytter forskningsprioriteringer til beredskapsutfordringene og legges til grunn for forskningsinvesteringer gjennom Forskningsrådets utlysninger.

Kunnskapsberedskap etableres i normalsituasjon – behov og løsninger må finne hverandre

Instituttene er en sentral del av den norske kunnskapsberedskapen¹ som kan mobiliseres raskt i kriser. Vi så feks at NGIs kompetanse ble mobilisert når Gjerdrum-skredet gikk, Norsk Regnesentral ble raskt etterspurt til å beregne R-tallet under pandemien, SINTEF kunne raskt beregne styrke når broen ble tatt i Gudbrandsdalen, Veterinærinstituttet blir etterspurt nå salmonella oppstår i kylling, NORSAR forteller styrken på bomber ved atomkraftverket i Kyiv og PRIOs kompetanse benyttes til å fortolke Russlands angrepskrig i Ukraina. Felles er at når nettverk og samarbeidsrelasjoner er etablert i normalsituasjon, mobiliseres kunnskapen raskt i krisesituasjon.

Vi foreslår at:

- Myndigheter med beredskapsansvar skal i normalsituasjon kartlegge hvilke kunnskapsbehov alvorlige hendelser vil kunne skape og hvilke kunnskapsmiljøer som vil kunne være aktuelle bidragsytere. Relasjoner, datahåndteringsplaner og avtaler med forskningsinstitutter og andre som kan bistå raskt i en alvorlig situasjon, bør etableres slik at løsninger finner hverandre raskt.

Bedre ressursutnyttelse på tvers av sektorer

Vi mener regjeringens planer om å utvikle forskningssystemet slik at flere forskningsutførende aktører kan bidra til skjermingsverdig og sikkerhetsgradert forskning, er avgjørende for å utnytte de samlede forskningsressursene godt og makte å utvikle nødvendig forskning for å styrke Norges totalforsvar og beredskap. Et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning er banebrytende og nødvendig i dagens utfordringsbilde. Slik kan en utnytte de samlede ressursene bedre og sikre Norges samlede kunnskapsbehov. Kunnskap og teknologi utviklet for et sivil formål kan anvendes i forsvarssektoren og vice versa. Feks kan forskning og teknologiutvikling bygge industriell konkurransekraft som er anvendbar ut over forsvarssektorens behov. Vi ser frem til at dette operasjonaliseres i den kommende stortingsmeldingen om forskningssystemet.

Forskningsinstituttene i FFA er sikkerhetsbevisste, orientert mot å løse samfunnsutfordringer, er vant til oppdragsforskning for næringsliv og offentlig sektor og har et sterkt internasjonalt samarbeid. Blant de 33 uavhengige forskningsinstituttene, har 14 institutter med til sammen ca. 3.400 forskerårsverk, erfaring med samarbeid med forsvarssektor og forsvarsindustri. Instituttene har en kapasitet for å delta i tverrfaglig og tverrsektorielt forsknings- og teknologiutviklingssamarbeid som vil øke Norges forsvarsevne. De representerer en stor faglig bredde med relevans for forsvarssektoren, og kan bidra på samtlige forskningsbehov som beskrevet i kap. 10 i Langtidsplanen for forsvarssektoren. Instituttene er i dag representert i alle regioner og bidrar med forskningskapasitet i hele Norge. Vi mener det er prinsipielt viktig at forsvarssektoren søker synergi gjennom samarbeid, og ikke bygger parallell kompetanse til eksisterende kompetanse. Vi er en liten nasjon og må dra lasset sammen og sørge for at forskningskapasiteten i militær og sivil sektor utnyttes best mulig. Som LTP for Forsvarssektoren også sier, må en satsing på nye lokasjoner som i Tromsø/Nord-Norge og ev i Trondheim også bygge på, og bidra til å forsterke, de allerede etablerte forskningsmiljøene i regionene.

Vi foreslår at:

- De uavhengige instituttene må benyttes mer for å styrke Norges totalberedskap. De relevante instituttene må gis legitimitet i forsvarssektorens forskningsaktivitet for å kunne delta med

1

En stat som bruke forskning til å ta beslutninger i kriser, Anbefaling fra FFA-utvalg Kunnskapsberedskap, april 2023

kapasitet og infrastruktur likeverdig med FFI i industrisamarbeidsprosjekter og sikkerhets- og beredskapspolitisk forskning. Legitimitet kan gis gjennom prekvalifisering eller andre godkjenningsordninger som omfatter faglig og sikkerhetsmessig vurdering. Ved å fjerne unødvendige systembarrierer kan en realisere et stort FoU-potensiale for totalberedskap.